

Mariestads
kommun

Beslutande organ

Utbildningsnämnden

Plats och tid

Sammanträdesrum Vänersalen, Stadshuset kl 08:30-11.55

Beslutande

Anette Karlsson	(M)	ordförande
Sebastian Ekeroth Clausson	(S)	vice ordförande
Karin Bergström	(M)	ledamot
Liselotte Andersson	(M)	ledamot
Johanna Svensson	(M)	ledamot
Karin Reboli	(M)	tjänstgörande ersättare
Amin Safar	(M)	tjänstgörande ersättare
Elenor Kastenman	(KD)	ledamot
Lillemor Ågren	(S)	ledamot
Arne Andersson	(S)	ledamot
Tommy Kovala	(S)	ledamot
Ninni Larsson	(S)	tjänstgörande ersättare
Joakim Wahlström	(SD)	tjänstgörande ersättare

Övriga deltagare

Johan Lindh	(M)	ersättare
Katarina Udén	(S)	ersättare
Pia Jernberg	(S)	ersättare
Elin Calson	(V)	ersättare
Maria Appelgren		utbildningschef
Ylva Grönlund		sekreterare
Malin Burman		elevhälsochef

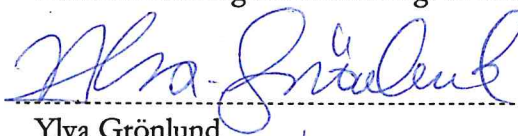
Justerare

Sebastian Ekeroth Clausson

Justerings plats och tid

Kommunledningskontoret enligt överenskommelse

Sekreterare

Paragrafer § 76

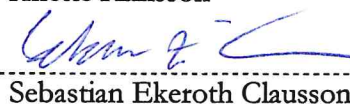
Ylva Grönlund

Ordförande

Anette Karlsson

Justerande

Sebastian Ekeroth Clausson

**Mariestads
kommun**

**Utbildningsnämndens
sammanträdesprotokoll**
Sammanträdesdatum
2026-05-12

Sida 2

ANSLAGSBEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Beslutande organ

Utbildningsnämnden

Sammanträdesdatum

2026-05-12

Anslagsdatum

2026-05-12

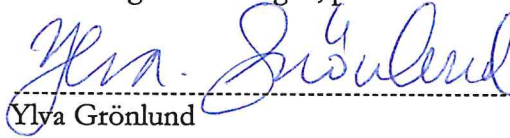
Anslaget tas ner

2026-06-02

Förvaringsplats för protokollet

Utbildningsförvaltningen, plan 4 i Stadshuset

Underskrift

Ylva Grönlund

Utbildningsnämnden

UN § 76

Dnr 2026/00059

Remiss av betänkandet En förbättrad elevhälsa

Utbildningsnämndens beslut

Utbildningsnämnden beslutar anta föreslaget remissvar gällande SOU 2025:113 En förbättrad elevhälsa.

Paragrafen justeras omedelbart.

Bakgrund

Mariestads kommun är utsedd remissinstans för utredningen SOU 2025:113 En förbättrad elevhälsa.

Utbildningsförvaltningen har gått igenom utredningens förslag och ser både fördelar och nackdelar med de presenterade förslagen. Det är en ambitionshöjning att tydliggöra, stärka och utveckla elevhälsans syfte och uppdrag mot ett mer samlat, främjande och förebyggande arbete för elevers lärande, hälsa och utveckling. Samtidigt innebär förslagen en betydande ambitionshöjning och i flera delar även en breddning av elevhälsans uppdrag, vilket riskerar att leda till ansvarsglidning mellan skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst om inte tydliga gränsdragningar görs. Det bedöms även krävas att ytterligare resurser tillförs verksamheten för att kunna verkställa utredningens intention.

Bedömning ur miljömässig dimension

Utredningen beaktar inte miljömässig dimension.

Bedömning ur social dimension

Förslagen i utredningen bedöms få positiva sociala konsekvenser genom att stärka elevhälsans främjande och förebyggande arbete. Särskilt kan detta bidra till ökad likvärdighet mellan elever och skolor samt till att minska skillnader i psykisk och fysisk hälsa bland barn och unga.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslagen innebär ökade ekonomiska åtaganden för huvudmannen, främst genom krav på förstärkt bemanning och organisatorisk utveckling inom elevhälsan. Samtidigt kan tidiga och samordnade insatser på längre sikt bidra till minskade kostnader för mer omfattande stödinsatser och externa placeringar.

Arbetsutskottets förslag

Beslutet överensstämmer med arbetsutskottets förslag.

Behandling på sammanträdet

Ordförande Anette Karlsson (M) tar upp arbetsutskottets förslag till beslut och finner att nämnden beslutar enligt förslaget.

Underlag för beslut

Tjänsteskrivelse upprättad 2026-04-27 Remissvar En förbättrad elevhälsa upprättad av utbildningschef Maria Appelgren/Elevhälsochef Malin Burman

Remissvar över betänkandet SOU 2025:113 En förbättrad elevhälsa

Betänkande – En förbättrad elevhälsa 2025:113

Beslutet ska skickas till:

u.remissvar@regeringskansliet.se

u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Utbildningschef

Elevhälsochef

Utbildningsdepartementet

Diarienummer U2025/02279

u.remissvar@regeringskansliet.se

u.s.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkandet SOU 2025:113 En förbättrad elevhälsa

Sammanfattning

I betänkandet *En förbättrad elevhälsa* (SOU 2025:113) lämnar utredningen förslag som syftar till att tydliggöra, stärka och bredda elevhälsans uppdrag. Utgångspunkten är att elevhälsan ska ha ett samlat fokus på att skapa förutsättningar för elevers lärande, hälsa och utveckling, snarare än ett ensidigt mål om kunskapsresultat.

Förslagen i sammanfattning:

Utredningen föreslår bland annat ett stärkt och tydligare vårduppdrag, mer reglerade och likvärdiga hälsobesök och hälsosamtal samt åtgärder för att säkerställa att alla elever får tillgång till elevhälsans samtliga professioner utifrån verksamhetens behov. Rektorns ansvar för behovsanalys och bemanningsplanering betonas, liksom krav på legitimation för elevhälsans hälso- och sjukvårdspersonal.

Vidare föreslås åtgärder för att förbättra samverkan mellan skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst, bland annat genom obligatoriska samverkansöverenskommelser och en samordnande funktion inom elevhälsan för elever med behov av insatser från flera aktörer. Sammantaget syftar förslagen till att stärka det förebyggande och hälsofrämjande arbetet samt öka likvärdigheten i elevhälsoarbetet i hela landet.

Övergripande synpunkter

Utbildningsförvaltningen i Mariestads kommun tillstyrker i huvudsak utredningens ambition att tydliggöra, stärka och utveckla elevhälsans syfte och uppdrag mot ett mer samlat, främjande och förebyggande arbete för elevers lärande, hälsa och utveckling. Förslagen bedöms i grunden bidra till ökad likvärdighet, kvalitet och rättssäkerhet i elevhälsoarbetet samt tydliggöra elevhälsans betydelse som en integrerad del av skolans kärnuppdrag. Särskilt positivt är den tydligare kopplingen mellan hälsa och måluppfyllelse samt betoningen av tvärprofessionellt arbete i hela lärmiljön.

Samtidigt innebär förslagen en betydande ambitionshöjning och i flera delar även en breddning av elevhälsans uppdrag, vilket riskerar att leda till ansvarsglidning mellan skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst om inte tydliga gränsdragningar görs. Utbildningsförvaltningen ser en påtaglig risk för ökad administrativ belastning och minskat professionellt handlingsutrymme om regleringen blir alltför detaljerad och inte kombineras med tillräcklig resurssäkring. Flera förslag, såsom skärpta utbildningskrav, tidsfrister och bemanningsplaner, förutsätter tillgång till kompetens och ekonomi som inte alla huvudmän har i dag.

Förvaltningen betonar därför vikten av flexibilitet, lokalt anpassade lösningar och ett tydligt huvudmannansvar för resursdimensionering och styrning. Vidare behöver nya strukturer för samverkan och samordning tydligt anpassas till redan fungerande samverkansformer för att undvika parallella system och otydliga roller. Sammanfattningsvis bedöms utredningens inriktning som relevant och välmotiverad, men förslagen behöver kompletteras med tydliga ansvarsfördelningar, nationellt stöd och långsiktiga ekonomiska förutsättningar för att vara hållbara och möjliga att omsätta i skolans vardag.

Förslag och kommentarer till dessa

6.1 Förslag om förtydligande av syfte och uppdrag

6.1.1 Elevhälsans syfte och uppdrag ska tydliggöras

Utredningen föreslår att elevhälsans syfte och uppdrag ska förtydligas i skollagstiftningen. Syftet är att komma bort från ett alltför snävt fokus på åtgärdande insatser kopplade till elevernas måluppfyllelse och i stället tydliggöra elevhälsan som en samlad, tvärprofessionell och förebyggande verksamhet.

Förslaget innebär att det ska framgå tydligare att elevhälsan ska:

- arbeta förebyggande och hälsofrämjande för alla elever
- bidra till att skapa förutsättningar för elevers lärande, hälsa och utveckling, inte enbart ingripa när problem redan uppstått
- vara en integrerad del av skolans uppdrag, med fokus på hela lärmiljön – organisatorisk, social och pedagogisk

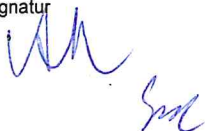
Genom ett tydligare definierat uppdrag ska elevhälsans kompetenser användas mer strategiskt, vilket förväntas stärka likvärdigheten och skapa bättre förutsättningar för tidiga insatser och ett mer systematiskt elevhälsoarbete vid skolorna.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad tillstyrker i huvudsak utredningens ambition att förtydliga elevhälsans syfte och uppdrag samt att stärka elevhälsans roll i skolans arbete med elevers lärande, hälsa och utveckling.

Utbildningsförvaltningen delar bedömningen att ett tydligare och mer samlat elevhälsouppdrag kan bidra till ökad likvärdighet, förbättrad samverkan och stärkt kvalitet i elevhälsoarbetet. Särskilt positivt är att utredningen tydligt kopplar hälsa till måluppfyllelse, vilket upplevs som pedagogiskt och strategiskt viktigt och stärker elevhälsans legitimitet i skolans kärnuppdrag. Betoningen av främjande och förebyggande arbete samt tvärprofessionella insatser i linje med vetenskap och beprövad erfarenhet är välgrundad.

Samtidigt bedömer utbildningsförvaltningen att förslaget innebär en betydande ambitionshöjning som riskerar att genomföras utan tillräcklig tydlighet kring uppdragets avgränsning. Förtydligandet av elevhälsans syfte innebär i praktiken även en breddning av uppdraget, inte minst genom betoningen av social hälsa och ett stärkt vårdnära arbete. Det finns fortsatt en otydlighet kring vad som är skolans ansvar respektive hälso- och sjukvårdens ansvar, vilket riskerar att leda till ansvarsglidning till skolan. Vidare kan en mer detaljerad reglering i lag och föreskrift bidra till likvärdighet, men också innebära ökad administration och minskat professionellt handlingsutrymme om den inte kombineras med resurssäkring.

Sammanfattningsvis bedömer Utbildningsförvaltningen i Mariestad att inriktningen är relevant och välmotiverad, men att förslagen behöver tydligare avgränsning, ansvarsfördelning och realistiska förutsättningar för att bli långsiktigt hållbara och möjliga att omsätta i skolans vardag.

6.1.2 Elevhälsan ska genomföra medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser

Utredningen föreslår att elevhälsans vårduppdrag ska klargöras och stärkas, särskilt för de medicinska och psykologiska insatserna. Syftet är att minska otydligheten kring vad elevhälsan ska ansvara för jämfört med hälso- och sjukvården i övrigt, och att säkerställa att elever får tidig och likvärdig tillgång till vård inom skolans ram.

Förslaget innebär i huvudsak att:

- elevhälsans medicinska och psykologiska insatser ska tydligare betraktas som hälso- och sjukvård inom ramen för elevhälsan
- uppdraget ska omfatta bedömning och enklare behandling av lättare fysiska och psykiska besvär, inte enbart förebyggande arbete
- elevhälsan ska fungera som en lågtröskelverksamhet, där tidig upptäckt och snabba insatser kan förebygga mer omfattande ohälsa
- gränsdragningen mot regionens hälso- och sjukvård ska bli tydligare, bland annat genom bättre samverkan

Genom att tydliggöra vårduppdraget vill utredningen stärka elevhälsans roll som en central del av skolans stödstruktur och förbättra elevernas tillgång till tidiga hälsoinsatser, oavsett huvudman eller skola.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag att i lag tydliggöra att elevhälsan, för att fullgöra sitt uppdrag, ska genomföra medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser, i stället för att endast "omfatta" dessa. Förslaget bidrar till ökad tydlighet, likvärdighet och kvalitet i elevhälsans arbete samt stärker elevhälsans möjligheter att arbeta systematiskt, förebyggande och tvärprofessionellt i enlighet med sitt syfte.

Samtidigt vill måste det betonas att förslaget medför betydande krav på huvudmännens resurssättning, kompetensförsörjning och styrning, vilket behöver uppmärksammas i den fortsatta beredningen och genomförandet. Det finns betydande risk att alla kommuner inte har möjlighet att bemanna för de arbetsinsatser som krävs.

6.1.3 Elevhälsans tvärprofessionella arbete har betydelse för elevernas lärande, hälsa och utveckling

Utredningen betonar att elevhälsans tvärprofessionella arbete är avgörande för att elever ska få sina behov av lärande, hälsa och utveckling tillgodosedda.

Genom att olika professioner – pedagogiska, psykosociala, psykologiska och medicinska – samverkar kan skolan tidigt identifiera hinder i lärmiljön och elevens situation samt samordna insatser på ett mer effektivt sätt.

Det framhålls att elevhälsans kompetenser får störst genomslag när de används gemensamt och förebyggande, snarare än isolerat eller först när problem blivit omfattande. Ett välfungerande tvärprofessionellt arbete gör det möjligt att förstå sambanden mellan elevers hälsa och deras förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, och att rikta insatser både mot individen och mot skolans organisation och arbetssätt.

Utredningen konstaterar samtidigt att bristande förutsättningar för samarbete – exempelvis otydliga uppdrag, organisatoriska hinder eller fragmenterad styrning – riskerar att försvaga elevhälsans effekt. Därför behöver elevhälsans uppdrag och arbetssätt utformas så att det tvärprofessionella perspektivet blir en integrerad del av skolans kärnverksamhet.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad tillstyrker i stort förslaget att tydliggöra i lag att elevhälsans arbete ska ske tvärprofessionellt. Förslaget är väl förankrat i forskning och överensstämmer med utbildningsförvaltningens erfarenheter av sambandet mellan lärande, hälsa och utveckling. Ett lagstadgat tvärprofessionellt arbetssätt kan bidra till ökad likvärdighet och mer träffsäkra insatser på individ-, grupp- och skolenhetsnivå. Samtidigt förutsätter genomförandet att huvudmän och rektorer ges reella möjligheter att tillhandahålla tillräckliga resurser, tid och organisatoriska förutsättningar. Det tvärprofessionella arbetet kräver ett aktivt pedagogiskt ledarskap och en tydlig struktur för samverkan mellan elevhälsa och skolans övriga personal. Utbildningsförvaltningen i Mariestad vill därför betona vikten av att lagförslaget följs av nationellt stöd och tydlig vägledning för dess praktiska tillämpning.

6.1.4 Föreskrifter ska bidra till ökad likvärdighet avseende elevhälsans syfte och uppdrag

Utredningen föreslår att föreskrifter ska förtydliga elevhälsans syfte och uppdrag för att minska variationer mellan huvudmän och skolor. Detta ska bidra till ökad likvärdighet i hur elevhälsan organiseras och används i hela landet.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad tillstyrker förslag om att förtydliga elevhälsans syfte och uppdrag genom föreskrifter i syfte att stärka likvärdigheten. Samtidigt är det viktigt att regleringen ger utrymme för lokala behov och professionellt handlingsutrymme. För att förslaget ska få avsedd effekt krävs en tydlig ansvarsfördelning. Annars finns en risk att föreskrifterna inte får fullt genomslag i genomförande, uppföljning och utveckling av elevhälsan.

6.2 Skärpta utbildningskrav för vissa av elevhälsans professioner

Utredningen föreslår skärpta och tydligare utbildningskrav för vissa professioner inom elevhälsan, i syfte att säkerställa likvärdig kompetens och kvalitet i elevhälsoarbetet. Förslaget ska stärka elevhälsans professionella grund och bidra till att insatser håller en jämn och hög nivå, oavsett huvudman eller skola.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad bedömer att ambitionen att stärka kvalitet, likvärdighet och rättssäkerhet inom elevhälsan genom tydligare utbildningskrav och definierade yrkesroller i grunden är positiv och kan bidra till en mer likvärdig elevhälsa. Samtidigt finns invändningar mot att förslaget riskerar att undervärdera etablerad skolsocial kompetens samt att elevhälsans skolkära, förebyggande och relationella uppdrag försvagas till förmån för ett mer medicinskt hälso- och sjukvårdsfokus. Utbildningsförvaltningen ser även en risk att erfaren och välfungerande personal trängs undan trots dokumenterad kompetens. Därtill bedöms förslaget kunna medföra ökade rekryteringssvårigheter och kostnader, särskilt för mindre huvudmän, utan att finansieringsfrågan är tillräckligt belyst. För att förslaget ska få avsedd effekt krävs en tydlig ansvarsfördelning. Annars finns en risk att föreskrifterna inte får fullt genomslag i genomförande, uppföljning och utveckling av elevhälsan.

6.3 Stärkt tillgång till elevhälsans professioner

6.3.1 En plan för bemanning av elevhälsan

Utredningen föreslår att huvudmän ska ta fram en plan för bemanning av elevhälsan. Planen ska säkerställa att det finns tillräcklig och ändamålsenlig tillgång till elevhälsans professioner utifrån skolenheternas behov, och syftar till att stärka likvärdighet, kontinuitet och långsiktig planering i elevhälsoverksamheten.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad bedömer att det är positivt att det framhålls ett mer operativt elevhälsoarbete utifrån enhetens behov det systematiska kvalitetsarbetet. Det finns dock en risk att förslaget innebär ökad administration för rektor utan tydligt mervärde i verksamheter där strukturer och arbetssätt redan fungerar väl. Kravet på bemanningsplan riskerar även att medföra att samma analyser behöver göras i flera olika sammanhang, trots att de redan ingår i det systematiska kvalitetsarbetet. Nationella beräkningsmodeller riskerar bli styrande och kan därmed minska utrymmet för professionella och lokala bedömningar. Förändringar bör därför vara flexibla och utformas med hänsyn till lokala förutsättningar och befintliga fungerande arbetssätt.

6.3.2 Tillgänglighet till elevhälsans professioner i skolans lokaler

Utredningen föreslår att elevhälsans professioner ska vara tillgängliga i skolans lokaler med viss regelbundenhet. Syftet är att stärka elevhälsans närvaro i skolvardagen, underlätta samarbete med skolans personal och förbättra elevers möjlighet till tidiga och lättillgängliga insatser.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad tillstyrker ambitionen att stärka elevers tillgång till elevhälsans professioner och att förbättra förutsättningarna för tvärprofessionellt arbete. Samtidigt bedöms att krav på fastställd närvarofrekvens i skolans lokaler riskerar att bli alltför styrande och begränsa möjligheten till ett behovsanpassat och flexibelt elevhälsoarbete. Tillgänglighet bör därför bedömas utifrån funktion och kvalitet snarare än utifrån fysisk närvaro vid givna intervall. Huvudmannen bör ges ansvar och handlingsutrymme att organisera och dimensionera elevhälsan utifrån lokala förutsättningar.

För vissa elevhälsoprofessioner, såsom skolläkare och skolpsykolog, kan generellt utformade krav på regelbunden närvaro vid varje skolenhet begränsa möjligheten att bedriva ett effektivt och behovsanpassat arbete. Bedömningen av tillgänglighet bör därför ta sin utgångspunkt i professionernas faktiska möjlighet att utföra sitt uppdrag och insatsernas kvalitet, i stället för att styras av formellt fastställda närvarostrukturer.

En konsekvens av mer bemanning på enheterna blir hur utrymmen för elevhälsan utformas. På flera enheter delar redan idag elevhälsans medarbetare kontor och det blir då en schemaläggning av kontorsarbetsplatsen för att kunna tillgodose tillgängligheten om det inte är möjligt att tillskapa fler arbetsplatser.

6.3.3 Tidsfrister i elevhälsan

Utredningen föreslår att tidsfrister införs för elevers tillgång till elevhälsans insatser, så att elever inom rimlig tid ska kunna få kontakt, bedömning och stöd. Syftet är att stärka tillgänglighet, tidiga insatser och likvärdighet i elevhälsoarbetet.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad bedömer att det finns risker med införandet av fasta tidsfrister. Det finns en påtaglig risk att elevhälsans uppdrag förskjuts mot ett vårdlogiskt och individfokuserat arbetssätt, vilket kan tränga undan det förebyggande och hälsofrämjande arbetet på grupp- och skolnivå. Tidsfristerna förutsätter resurser och bemanning som många huvudmän saknar i dag, vilket kan innebära att kraven blir formella snarare än till verklig nytta för eleverna. Tidskrav riskerar dessutom att styra verksamheten mot snabb kontakt framför professionell kvalitet och träffsäkerhet i bedömningar.

6.4 Huvudmannen ska informera om elevhälsans uppdrag och bemanning

Utredningen föreslår att huvudmannen ska informera elever och vårdnadshavare om elevhälsans uppdrag, innehåll och bemanning. Syftet är att öka transparens, tillgänglighet och likvärdighet, samt att stärka elevers möjlighet att ta del av elevhälsans stöd.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad har inget att invända mot förslaget.

6.5 Det är möjligt att anordna elevhälsa för elever i kommunal vuxenutbildning

Utredningen föreslår att det ska tydliggöras att huvudmän har möjlighet att anordna elevhälsa även för elever i kommunal vuxenutbildning. Syftet är att stärka stödet till vuxna elever och förbättra deras förutsättningar för lärande, hälsa och genomströmning.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad hade sett positivt på att utredningen även omfattade en lagstadgad tillgång till elevhälsa inom vuxenutbildningen.

6.6 Förslag om utökade hälsobesök och hälsosamtal

Utredningen föreslår att hälsobesök och hälsosamtal i elevhälsan ska utökas och regleras tydligare. Syftet är att stärka det förebyggande arbetet, möjliggöra tidigare upptäckt av ohälsa och öka likvärdigheten mellan skolor.

6.6.1 Den nationella styrningen av hälsobesöken är inte tillräcklig

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad tillstyrker utredningens bedömning att den nationella styrningen av hälsobesöken är otillräcklig. Nuvarande reglering är otydlig vad gäller hälsobesökens omfattning, tidpunkt och innehåll, vilket leder till variationer mellan huvudmän och bristande likvärdighet för eleverna. I vissa fall erbjuds hälsobesök för sällan eller på ett sätt som försvårar tillgången.

De långa intervallen mellan hälsobesöken begränsar elevhälsans möjligheter att arbeta främjande och förebyggande samt att tidigt identifiera ohälsa. Hälsobesöken överensstämmer inte med centrala utvecklingsfaser i barns och ungas liv, såsom pubertetsutvecklingen, vilket försvårar tidig upptäckt och insatser.

Mot bakgrund av den ökande psykiska och fysiska ohälsan bland barn och unga bedömer Utbildningsförvaltningen i Mariestad, i likhet med utredningen, att det finns ett tydligt behov av en mer bindande och kunskapsbaserad nationell styrning av hälsobesöken för att säkerställa kvalitet, likvärdighet och tidiga insatser.

6.6.2 Hälsobesöken förstärks och förtydligas

Utredningen föreslår att skolans skyldighet att erbjuda hälsobesök ska förstärkas och förtydligas i lag. Syftet är att reglera när hälsobesöken ska genomföras och till en ökad tydlighet om hälso-besökens huvudsakliga inriktning samt vilka kompetenser som ska ansvara för hälsobesöken.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad bedömer att ett utökat hälsobesök i årskurs 1, där läkarundersökning ingår, ses som positivt men bedöms kräva ytterligare skolläkartid och därmed resursförstärkning.

Elevhälsans medicinska insats redan i dag har ett tydligt och omfattande uppdrag genom basprogrammet, där hälsobesöken är fastställda, samt genom det nationella vaccinationsprogrammet. Förvaltningen ser det samtidigt som problematiskt att ytterligare utöka antalet hälsobesök utan att beakta att basprogrammet nyligen har förändrats, bland annat genom införandet av utökade tillväxtkontroller och scoliosscreening, vilka förutsätter uppföljning med rätt intervall. Det är oklart i vilken utsträckning betänkandets förslag har tagit hänsyn till dessa tidigare förändringar och deras betydelse för den medicinska elevhälsans omfattning, planering och resursbehov.

Omfattningen av lagstadgade och styrda tillfällen då elevhälsopersonalen ska möta eleverna riskerar att fylla elevhälsopersonalens kalender så att därmed tid saknas för att följa upp de situationer som upptäckts vid dessa hälsobesök och att tidig upptäckt ändå riskerar att försenas. Det krävs därför resurstärkning för att kunna hålla i uppdraget.

6.6.3 En hälsoenkät ska ligga till grund för hälsobesöket

Utredningen föreslår att elever ska ges möjlighet att besvara en hälsoenkät inför varje stort hälsobesök i de obligatoriska skolformerna och gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Syftet är att öka likvärdigheten i hälsobesökens utformning och inriktning ser utredningen behov av att standardiserade hälsoenkäter ligger till grund för stort hälsobesök.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad instämmer i utredningens bedömning att hälsoenkäter redan används brett inom elevhälsan och att avsaknaden av nationella enkäter kan leda till en splittrad utveckling. En nationellt framtagen och samordnad hälsoenkät kan bidra till ökad likvärdighet och kvalitet i elevhälsans arbete. Utbildningsförvaltningen i Mariestad tillstyrker därför förslaget om att ge Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten detta uppdrag, under förutsättning att det genomförs i nära samverkan med Skolverket och med en tydlig förankring i elevhälsans och skolans praktik. Under dessa förutsättningar finns goda förutsättningar för att resultatet blir ändamålsenligt och väl anpassat till elevhälsans och skolans behov. Det är angeläget att det utvecklas ett tydligt stöd för analys av enkätsvaren, så att informationen kan användas i det främjande och förebyggande arbetet på individ-, grupp- och skolenhetsnivå. Sammantaget bedöms att förslaget även skapar bättre förutsättningar för en långsiktig nationell uppföljning av elevhälsan.

6.7 Förstärkta möjligheter för insatser för lättare fysiska och psykiska vårdbehov

Utredningen föreslår att elevhälsan ska erbjuda enklare hälso- och sjukvårdsinsatser vid lättare fysiska och psykiska vårdbehov. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för samordnade, ändamålsenliga och förebyggande insatser genom ett mer effektivt nyttjande av befintliga resurser och ökad samverkan mellan berörda aktörer.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad bedömer att utredningens förslag att elevhälsan ska erbjuda enklare hälso- och sjukvårdsinsatser vid lättare fysiska och psykiska vårdbehov innebär en förskjutning mot ett mer uttalat vårduppdrag. Förslaget kan bidra till tidigare insatser och ökad tillgänglighet för elever, men väcker samtidigt frågor om gränsdragningen mellan elevhälsa och hälso- och sjukvård, särskilt avseende att elevhälsan inte ska ta över regionernas vårdansvar. Ett genomförande förutsätter därför tydliga avgränsningar och tillräckliga resurser för att säkerställa att elevhälsans uppdrag fortsatt är stödande och kompletterande.

6.8 Förbättrad samverkan mellan elevhälsan, skolan i övrigt, hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Utredningen föreslår att samverkan mellan elevhälsan, skolan i övrigt, hälso- och sjukvården och socialtjänsten stärks genom tydligare strukturer, ansvar och gemensamma arbetssätt. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för tidiga och samordnade insatser kring barn och unga, så att behov kan uppmärksammas och tillgodoses på ett mer sammanhållet och effektivt sätt.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad är en del av Partsamverkan Barn och unga inom Vårdsamverkan Skaraborg, där skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård verkar som likvärdiga parter. Samordning på individnivå sker genom SIP samt genom SAMBU (Samverkan Barn och Unga) inom ramen för ett gemensamt huvudmannaskap.

För att undvika att förslag om en samordnande funktion inom elevhälsan delvis överlappar befintliga samverkansstrukturer, behöver relationen till befintliga samverkansformer och principen om gemensamt ansvar mellan huvudmän tydliggöras.

6.8.2 Vid varje skolenhet ska det finnas en samordnande funktion som ansvarar för att samordna insatser

Utredningen föreslår att det vid varje skolenhet ska finnas en samordnande funktion med ansvar för att initiera, samordna och följa upp insatser kring elever i behov av stöd. Syftet är att säkerställa att insatserna blir sammanhållna, tydliga och genomförs i rätt tid genom förbättrad samverkan mellan berörda verksamheter.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad bedömer att den samordnande funktionen inte enbart behöver vara skolans uppdrag utan även kan vara en del av socialtjänstens arbete eller regionens medarbetare inom vårdens första linje. Det finns upparbetade strukturer t.ex. inom Partsamverkan och SAMBU där det gemensamma ansvaret fördelas.

Risken finns att ansvar förskjuts från ett gemensamt huvudmannaskap till elevhälsan. Därutöver finns en risk att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande uppdrag belastas med utökat ansvar utan motsvarande mandat gentemot andra aktörer.

6.8.3 Skolhuvudmän ska ingå samverkansöverenskommelser med regionen

Utredningen föreslår att skolhuvudmän ska ingå samverkansöverenskommelser med regionen för att tydliggöra ansvar, roller och former för samarbete kring barn och unga. Syftet är att skapa långsiktiga och förutsägbara förutsättningar för samordnade insatser samt säkerställa att elever får tillgång till rätt stöd i rätt tid

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad har inget att invända mot förslaget.

6.9 Elevhälsans del i skolans kvalitetsarbete

Utredningen föreslår att elevhälsans arbete tydligare integreras i skolans systematiska kvalitetsarbete på alla nivåer. Syftet är att stärka det förebyggande och hälsofrämjande arbetet samt säkerställa att elevhälsans kompetenser används strategiskt för att förbättra elevers hälsa, utveckling och måluppfyllelse.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad tillstyrker utredningens förslag att flytta bestämmelsen om elevhälsans del i skolans kvalitetsarbete från 2 kap. 25 § till 4 kap. 4 § skollagen. Förslaget innebär ingen ändring i sak men tydliggör elevhälsans roll som en integrerad del av skolans systematiska kvalitetsarbete.

6.10 Elevhälsans huvudmannaskap och ledning

Utredningen föreslår att elevhälsans huvudmannaskap och ledning tydliggörs och stärks för att säkerställa ett likvärdigt, rättssäkert och ändamålsenligt elevhälsoarbete. Syftet är att skapa bättre förutsättningar för strategisk styrning, ansvarstagande och uppföljning så att elevhälsans resurser används effektivt och i linje med skolans övergripande mål.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad tillstyrker utredningens bedömning att det nuvarande huvudmannaskapet för elevhälsan är ändamålsenligt och bör behållas.

6.11 Nationell uppföljning av elevhälsan

Utredningen föreslår att en nationell uppföljning av elevhälsan utvecklas och stärks genom tydligare mål, indikatorer och systematisk datainsamling. Syftet är att möjliggöra en likvärdig och kunskapsbaserad utveckling av elevhälsan samt ge bättre underlag för styrning, uppföljning och förbättring på nationell och lokal nivå.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad tillstyrker utredningens bedömning om behovet av nationell uppföljning och utvärdering av elevhälsans organisation och arbete. En sådan uppföljning skapar förutsättningar för en samlad och fördjupad förståelse av hur elevhälsan fungerar och hur de olika professionerna bidrar i verksamheten.

En nationell och regelbunden uppföljning är en viktig förutsättning för att säkerställa en likvärdig elevhälsa av god kvalitet för alla elever. Uppföljningen möjliggör också att utvecklingen kan följas över tid och kan bidra till mer ändamålsenliga nationella utvecklingsinsatser. Därutöver utgör den ett värdefullt stöd för skolhuvudmännens systematiska kvalitets- och utvecklingsarbete.

6.12 Förslagen föranleder inga ändringar gällande tystnadsplikt och sekretess

Utredningen föreslår inga förändringar av gällande bestämmelser om tystnadsplikt och sekretess med anledning av de föreslagna åtgärderna. Syftet är att tydliggöra att förslagen ryms inom befintligt regelverk och att skyddet för barns och elevers personliga integritet även fortsättningsvis ska upprätthållas.

Kommentar

Utbildningsförvaltningen i Mariestad delar utredningens bedömning att de föreslagna förändringarna inte motiverar ändringar i gällande regler om tystnadsplikt och sekretess, då nuvarande lagstiftning ger ett tillräckligt skydd för elevers integritet. Samtidigt kvarstår praktiska utmaningar i tillämpningen, särskilt i samspelet mellan elevhälsan och skolans övriga verksamhet. När elevhälsan i större utsträckning är en del av skolans arbete kan det därför finnas behov av tydligare vägledning kring informationsdelning och ansvar. Huvudmannen tillstyrker utredningens bedömning och betonar vikten av att implementeringen åtföljs av stöd för en rättssäker tillämpning av sekretessbestämmelser.

Konsekvenser

8 Konsekvenser av utredningens förslag

Sammanfattningsvis bedömer Utbildningsförvaltningen i Mariestads kommun att utredningens förslag, om de genomförs i sin helhet, kan medföra positiva konsekvenser i form av stärkt likvärdighet, tidigare och mer samordnade insatser samt ett tydligare elevhälsouppdrag med starkare koppling till elevers lärande, hälsa och utveckling. Förslagen har i grunden potential att stärka ett salutogent perspektiv, där fokus ligger på att främja elevers friskfaktorer, delaktighet och långsiktiga utveckling i lärmiljön. Samtidigt innebär förslagen en omfattande ambitionshöjning och i flera delar ett utökat ansvar för huvudmän och rektorer. Detta förutsätter en betydande förstärkning av resurser för kompetensförsörjning, lokaler, administration och styrning samt ett långsiktigt nationellt stöd för implementering och uppföljning.

Utan tydliga ansvarsfördelningar mellan vårduppdraget för regionens verksamheter och det kommunala uppdraget, en realistisk resursdimensionering och hänsyn till lokala förutsättningar, finns en risk att reformen leder till ökad administrativ belastning. Det finns även en risk att elevhälsans arbete förskjuts från ett förebyggande och hälsofrämjande, salutogent förhållningssätt mot ett mer patogent perspektiv, där fokus i högre grad riktas mot individärenden, problemidentifiering och åtgärder av vårdkaraktär. En sådan utveckling kan försvåra arbetet med att skapa inkluderande och utvecklande lärmiljöer samt leda till svårigheter att rekrytera och behålla kompetent personal. För att förslagen ska få avsedd effekt och bli hållbara över tid menar Utbildningsförvaltningen i Mariestad därför att införandet behöver ske successivt, med tydliga övergångsbestämmelser och statlig medfinansiering, samt att huvudmannens ansvar, handlingsutrymme och möjligheten att upprätthålla ett tydligt salutogent elevhälsouppdrag säkerställs.